

TÜRKİYE’DEKİ ÜNİVERSİTELERİN ALMANCA BÖLÜMLERİNDE YAPILAN BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN KAYNAKÇASI

Ragıp BAŞBAĞI*
Erol HACISALİHOĞLU**

ÖZET

Çalışmada, Türk Üniversiteler’indeki Almanca Bölümleri’nde kuruluşlarından günümüze kadar yapılan bilimsel araştırmalar incelenmektedir. 1998-2008 yılları arasında ülkemizde Alman Dili ve Eğitimi, Alman Dili ve Edebiyatı ve Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde yürütülmüş bilimsel yayınlar hakkında bilgi e-posta yoluyla toplanmış; 1998 yılından önceki döneme ait kaynakça bilgileri mevcut çalışma ile birleştirilip, verilerin dökümü gerçekleştirilmiştir. Buna göre, Edebiyat, Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi, Dilbilim, Kültür, Çeviri Bilim ve İletişim konu alanlarında 3755 adet telif veya çeviri kitap, makale veya bildiri, tez ve proje tespit edilebilmiştir. Marmara Üniversitesi’nin bilimsel araştırma projesi kapsamında gerçekleşen mevcut kaynakça çalışmasına, ilgili bölümünün web sayfasından erişim imkânı sağlanmaktadır (<http://aef.marmara.edu.tr/bolum/120701/sayfa/3646/projeler>). Böylece, alanda yapılacak tüm bilimsel akademik çalışmalara zemin hazırlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Bilimsel yayınlar, Alman Dili, kaynak tarama projesi

BIBLIOGRAPHY OF THE SCIENTIFIC RESEARCHES CONDUCTED IN GERMAN DEPARTMENTS OF TURKISH UNIVERSITIES

SUMMARY

In the study, scientific researches that have been conducted in German departments of Turkish universities since their foundation up to the present day are examined. The information about scientific publications in the departments of German Language Teaching, German Language and Literature and German Translation at Turkish universities in the ten year period of 1998-2008 was collected via e-mail. The bibliographic information for the period before 1998 was added to the data of the current study. Accordingly, in the subject areas of Literature, Pedagogy, Foreign Language Teaching, Linguistics, Culture and Translation, 3755 different scientific works which consist of original books or book translations, articles or conference proceedings, theses and projects were determined. The bibliographical study, which was realized within the scope of a Marmara University

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Alman Dili ve Eğitimi
rrb@marmara.edu.tr

**Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü , Alman Dili ve Eğitimi
erol.hacisalihoglu@marmara.edu.tr

project, is accessible in the webpage of the concerned department (<http://aef.marmara.edu.tr/bolum/120701/sayfa/3646/projeler>). Thus, a basis for future academic studies to be conducted in the area has been prepared.

Key words: Scientific researches, German language, literature review project

1. GİRİŞ

Bilimsel hayata büyük katkıda bulunan kaynakçaların oluşumu oldukça zahmetli ve yoğun emek isteyen bir süreçtir. Bu kaynakçalara her dönem ihtiyaç duyulmuştur. Nestler, *'Handbuch der Bibliographie'* eserinde günümüze kadar yapılan kaynakça çalışmalarını özetlerken, yine Domay da *'Bibliographie der nationalen Bibliographien'* kronolojik olarak kaynakça çalışması yapan yazarlar ve eserlerinden söz etmektedir.

Kaynakça çalışmalarına duyulan ihtiyacı tarihçi Charles-Victor Langlois'ın şu sorusu çarpıcı bir şekilde özetlemektedir:

"Tüm çağların, tüm ülkelerin yazarlarınca biriktirilmiş olan koskoca bir kitaplığın mirasının sunduğu her tür kaynaktan halkın çabucak ve güvenle bilgilenecek durumda olması için, ne yapmalı? Bütün ilgililerin olabildiğince tam ve rahatça kullanması için, bu mirası ne yolda bir düzene koymalı?" (Acaroğlu 2003:13)

Kaynakça'nın sözcük anlamı eski Yunanca kökenlidir. Yunanca biblion = kitap ve graphein = yazmak kelimelerin birleşmesinden oluşmuştur. Yazılı eserlerin elle kopya edilmesi anlamına gelmektedir (Kernchen, 1984:1). Allischewski ise, kaynakça kavramını yazılı eserlerin listelenmesi ve belli ölçütlere göre düzenlenmesi olarak tanımlar (Allischewski, 1986:1).

Türk Dil Kurumu'na göre kaynakça,

"Belli bir konu, yer ve dönemle ilgili yayınları kapsayan veya en iyilerini seçen eser, bibliyografya, bibliyografi" olarak tanımlanmaktadır (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>).

Kaynakçaların konusu ve amacı

Kernchen'e göre, basılmış ya da başka mekanizmalar yoluyla çoğaltılmış yazılı eserlerin tümü kaynakçanın konusu sayılmaktadır. Kernchen bir defalık olan, yani sürekliliği bulunmayan, edebi dokümanları' (el yazmaları, belgeler, dosyalar vb. gibi) bu tanımın dışında tutmaktadır (Kernchen, 1984: 2). Kernchen, ayrıca *grafiksel* (Kernchen, 1984: 2) olmayan, örneği plaklar, filmler ve manyetik ses bantları gibi bilgi depolama aygıtlarını da kaynakçanın konusu dışında tutmaktadır. Allischewski'ye göre, kaynakçanın temel konuları kitaplar, yıllıklar, dergiler, gazeteler, armağan kitapları, doktora tezleri gibi çeşitlilik gösterebilir. Allischewski Kernchen'den farklı olarak plaklar, kasetler, fotoğraflar, filmler ve videokasetleri gibi yayınlanmış medya ürünlerinin de kaynakça listelerine girebileceği düşüncesindedir (Allischewski, 1986:1).

Kernchen, kaynakçaların amaçlarını iki şekilde özetler: a) Yazılı eserleri listelemek, b) içerikleri hakkında bilgi vermek. Genel kaynakçaların adları gösterilirken, uzmanlık alanı ile ilgili kaynakçaların içerik hakkında bilgi verdikleri vurgulanmaktadır.

Allischewski de Kernchen gibi, kaynakçaların iki temel amacı olduğunu dile getirmektedir: a) Tanımlama (yazar, başlık, yayın yılı, vb.), b) Belli kriterlere göre eser arama (yazar, başlık, konu, vb.) (Allischewski, 1986:2).

Türkiye’deki yapılan Kaynakça Çalışmaları

Türkiye’de yapılmış en zengin ve büyük bibliyografya çalışmalarından biri, Kâtip Çelebi’nin 17. yüzyılda yazdığı “Keşf-üz Zünun an esami ül-kütüb v’el funun” (Kitapların ve Fenlerin Adlarından Kuşku Şeylerin Keşfi) adlı eseridir. Kâtip Çelebi 20 yılda tamamladığı bu çalışmasında 300 bilimin içeriği hakkında bilgi verir, 9515 İslam yazarını yazdığı 14.501 yazma eseri tanıtmaktadır (Acaroğlu, 2003:157).

Günümüzde, 1935 yılından beri Türkiye Bibliyografyası yayımlanmaktadır. Bu eserde Türkiye’de basılan bütün kitapların, broşürlerin, harita ve atlasların gazete ve dergilerin, diğer yayınların bibliyografik künyelerini bildiren bir tanıtım yer almaktadır. Bunun dışında kapsamlı diğer kaynakça çalışmasını, seçilmiş dergilerde yayımlanan makaleleri ele alan, Türkiye Makaleler Bibliyografyası oluşturmaktadır. Her iki çalışmada periyodik olarak üç ayda bir yayımlanmaktadır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Bibliyografya>).

En son yapılan alan kaynakçalarından biri de Erkman/Yıldız’ın Türkiye’de *Almanca Bölümlerinde Yapılan Çalışmaların Bibliyografyası (Alman Dili ve Edebiyatı, Alman Dili ve Eğitimi ve Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümlerinde Yapılan Çalışmalar)* başlıklı, 1935-1998 yılları arasını kapsayan çalışmalarıdır.

1.1. Çalışmanın Konusu ve Amacı

Bu çalışma, daha önce Prof. Dr. Fatma Erkman ve Prof. Dr. Cemal Yıldız tarafından Almanca Bölümlerinde 1935-1998 yılları arasında yapılan bilimsel çalışmalar konusunda hazırlanan araştırmanın sonuçlarından hareket etmektedir. Söz konusu çalışma 1999 yılında yayınlanmış ve tüm Almanca bölümlerine gönderilmişti.

1999-2008 yılları arasındaki akademik yayınları kapsayan bu çalışma ise Marmara Üniversitesi’nin Bilimsel Araştırma Proje Koordinatörlüğü tarafından desteklenerek “Türkiye’deki Almanca Eğitimi Veren Programlarda Yapılan Bilimsel Çalışmaların Bibliyografyasının Güncellenip İnternet Ortamına Aktarılması” başlığı ile 2007 ile 2009 yılları arasında yürütülmüştür. Çalışmamızın temelini ise, her iki kaynakçada toplanan verilerin tamamı oluşturacaktır. Her iki kaynakçadan elde edilen veriler, onar yıllık dönemler halinde gösterilecektir. Aynı zamanda çalışmaların metin türlerine ve konu alanlarına göre incelenecektir.

Bu veriler iki ölçüte göre sınıflandırılacaktır: *

Konu Alanları

Metin Türleri

Yukarıda adı geçen çalışmanın devamı sayılabilecek bu çalışmanın ortaya çıkardığı kaynakçaya ise <http://aef.marmara.edu.tr/bolum/120701/sayfa /3646/projeler> (son erişim tarihi: 13.01.2012) internet adresi altında erişim mümkündür (bkz. T1. Almanca Bölümleri Kaynakçası 2008).

Bu çalışmanın amacı;

Üniversitelerin almanca bölümlerinde yapılan akademik çalışmalar için veri tabanı oluşturmak,

Bu veri tabanının internet ortamında erişimini sağlamak,

Veri tabanının belli dönemlerde güncellenmesini sağlamaktır.

1.2. Çalışmanın Önemi

Kaynakçalar ve veri tabanlarının bilimsel çalışmaların vazgeçilmez parçaları olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Özgün bir çalışma, değerini bilime verdiği katkının yanı sıra kaynakçasının güncel ve kapsamlı olmasına borçludur. Hemen her alanda olduğu gibi Almanca bölümlerinde de (Almanca öğretmenliği, Mütercim-Tercümanlık ve Alman Dili Edebiyatı) kaynakçaların eski, yetersiz ve güncel olmadıkları şeklindeki şikâyetler sıkça dile getirilmektedir.

Bilimsel toplantılarda meslektaşlarımız tarafından sürekli vurgulanan kaynakçaların yenilenmesi ve daha kolay ulaşılabilir olması ihtiyacından yola çıkılarak Almanca bölümlerinde son yetmiş yıl içinde gerçekleştirilen bilimsel çalışmalardan oluşan dijital bir kaynakça 2008 yılında meydana getirilmiştir. Sürekli güncellenmesi öngörülen bu kaynakçaya Marmara Üniversitesi'nin yukarıda belirtilen web sayfasından ulaşmak mümkündür.

Çalışmanın önemi, aşağıda belirtilen beş ana başlık altında kısaca özetlenebilir:

Bu kaynakça çalışması, Türkiye'deki Almanca Bölümlerinin ortak veri tabanı sağlaması bakımından önemli katkı sağlamaktadır.

Kaynakça, Almanca Bölümlerinde yapılan çalışmaların başlıca eğilimleri ortaya koyduğu için mastır ve doktora öğrencilerine bir yandan konu seçimi ve araştırma yapmakta yol gösterici olmakta, diğer yandan da gereksiz konu tekrarlarının önlenmesini hedeflemektedir.

* Erkman/Yıldız 1999:2 ile karşılaştırınız.

Kaynakça danışmanlara, konu önerisi yapmakta yardımcı olmaktadır.

Kaynakça üniversiteler arasında bilgi alışverişini desteklemektedir.

Bu çalışma, Alman Dili Eğitimi, Almanca Mütercim-Tercümanlık ve Alman Dili Edebiyatı bölümlerindeki araştırma eğilimlerinin son 70 yıllık gelişimine ışık tutması bakımından da önemlidir.

1.3. Yöntem

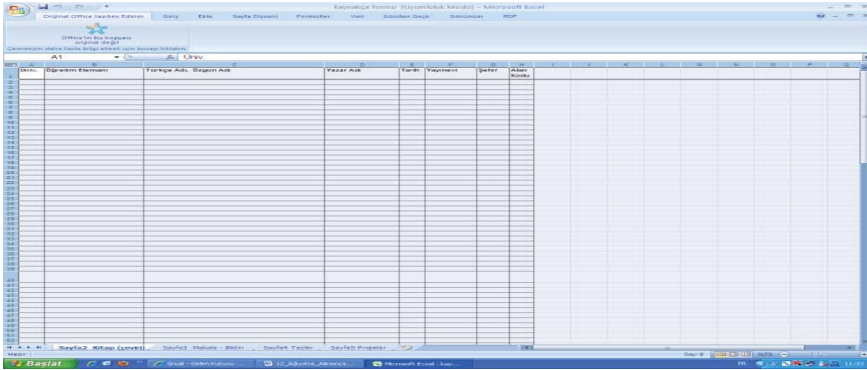
Katılımcılar

Araştırma, Türkiye genelinde 24 üniversite, 24 fakülte ve 33 bölümün (16 Alman Dili Eğitimi, 13 Alman Dili Edebiyatı, 4 Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümleri) katılımıyla gerçekleşmiştir.

Verilerin Toplaması

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretim elemanları için Örnek Kaynakça Formu hazırlanmıştır. Öğretim elemanları yayınlarını kendilerine bu Örnek Kaynakça Formuyla birlikte gönderilen konu alan kodlarının yer aldığı Alan Kodları Listesi, Metin Türleri Listesi, Üniversite Kodları Listesine göre sınıflandırmışlardır. (bkz. Ek 1, 2, 3). Örnek Kaynakça Formu Excel dosyası formatında her Metin Türüyle ilgili istenen bilgileri içeren başlıklar halinde boş olarak öğretim elemanlarına gönderilmiştir. Toplam beş sayfa olan Excel dosyasının en üst satırında metin türlerine göre değişebilen bilgiler yer almaktadır. En alt satırında ise metin türlerine yer verilmiştir. Örneğin Kitap Çeviri metin türü için kaynakça formu aşağıdaki tablodaki gibidir (Bkz T1 Örnek Kaynakça Formu).

Tablo 1. Örnek Kaynakça Formu

Bilgilendirme yazısı ve Örnek Kaynakça Formu e-posta yoluyla hem bölüm başkanlıklarına hem de tüm meslektaşlarımıza ayrıca gönderilmiştir. Bilgilendirme yazısında, Örnek Kaynakça Formu esas alınarak kişisel çalışma bilgilerinin Excel-dosyasına işlenip tarafımıza gönderilmesi istenmiştir.

İşlemler

Gelen veriler kontrol edilerek tek bir Excel-dosyasında birleştirilmiştir. Böylece, aralıklarla gelen kaynakça bilgileri ile veri tabanı oluşturulmuştur. Gelen veriler onar yıllık dönemler halinde tablolarda gösterilmiştir. Değişik sınıflandırmalar altında (örneğin: üniversiteler, konu alanları, konu başlıkları vs.) arama yapmayı mümkün kılan bu veritabanı, aşağıda görüldüğü gibi, internette erişime sunulmuştur:

Tablo 2. Almanca Bölümleri Kaynakçası 2008

Univ.	Öğretim Elemanı / Öğrenci	Tez adı	Yıl	Dok. Türü	Yıl	Kurum	Sehir	Alan Kodu
Ala-FI	AKOĞLU, Fatma	Peter Weiss'in 'Abschied von den Eltern' Adlı Romanının Anlatım Tekniği ve Yorumu	E	H	1999	Atatürk Üniversitesi	Erzurum	2A
SA-FM	AHOĞAN, E.	Mesteki Mektupların Mekânîk Çeviri Versiyonları	E	H	2002	Sakarya Üniversitesi	Sakarya	4D
Ma-FI	AKTAĞ, Ayfer	Die Semantik der deutschen Partikelverben sowie die Semantik und die Morphologie der von diesen abgeleiteten Substantive	H	E	2004	İstanbul Üniversitesi	İstanbul	1B
Ala-FI	AKYILDIZ ERCAFI, Camille	Marin Weiser'in 'Ehen in Philippsburg' Adlı Yapıtında Toponimial Sınıflı Yabancılaşma	H	E	2001	Atatürk Üniversitesi	Erzurum	2A
Sa-FI	AKYOZ, M.	Almanca Yazın Türk Kadın Yazıncıları Alman Edebiyatına Katkıları	E	H	2003	Sakarya Üniversitesi	Sakarya	2D
İp-ED	ALBAYRAK, Remzi	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Gerçekleşim Çözümlemesi: Kara Kuvelten Lean Okulu'ndaki Misafir Akten Parçacığı Üzerine Bir Uygulama Örneği	E	H	2003	İstanbul Üniversitesi	İstanbul	3D
Eip-DI	ALTINBAVA NERİOĞİ, Dilek	Mitteleuropäischer Stoff als Spiegelung der Gegenwart: Mystische Erzählung 'Der Erste Stoff'	H	E	2004	Ege Üniversitesi	İzmir	2A
Do-FI	ALTINBAVA NERİOĞİ, Dilek	Mitteleuropäischer Stoff als Spiegelung der Gegenwart in Mustafa Rıfman 'Der Erste Stoff' adlı romanında Çeşitlenen Ortakça Sembolizm Üzerinden İncelenmiştir.	H	E	2004	Ege Üniversitesi	İzmir	2D
Uİ-ED	ALYAZ, Yunus	Computerassisted in DaF Unterricht zur Entwicklung sprachlicher Fertigkeiten	H	E	2002	Hacettepe Üniversitesi	Ankara	3D
Sa-FI	ARSLAN, Cüneyt	Robert Musil'in 'Hileksiz Adam' Romanında Bazı Dilsel ve Farklı Yabancılaşmalar	E	H	2002	Sakarya Üniversitesi	Sakarya	2D

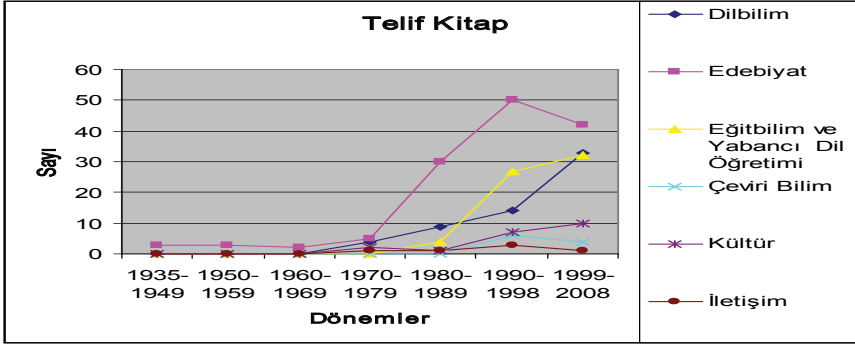
2. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, telif kitap, kitap çevirisi, makale/bildiri, tez, proje olarak belirlenen metin türü sınıflandırmasının yanı sıra konu alanlarına göre de bir dağılım yapılacaktır. Daha önce belirtildiği gibi, konu alanları ana başlıklar halinde Dilbilim, Edebiyat, Eğitim, Yabancı Dil Öğretim, Çeviri Bilim, Kültür ve İletişim'den oluşmaktadır.

Aşağıda konu alanları ve metin türlerine göre sınıflandırılarak elde edilen bulgular toplam beş tablo halinde verilmektedir.

2.1. Telif kitap

Tablo 3. Konu Alanlarına göre Almanca Bölümlerinde yazılan Telif Kitaplarının Dağılımı

	Dilbilim	Edebiyat	Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi	Çeviri Bilim	Kültür	İletişim	Toplam
1935-1949	0	3	0	0	0	0	3
1950-1959	0	3	0	0	0	0	3
1960-1969	0	2	0	0	0	0	2
1970-1979	4	5	0	0	2	1	12
1980-1989	9	30	4	0	1	1	45
1990-1998	14	50	27	6	7	3	107
1999-2008	33	42	32	4	10	1	122
Toplam	60	135	63	10	20	6	294

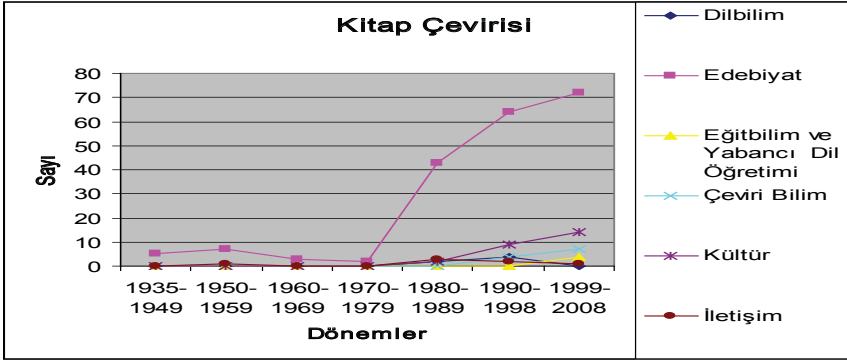
Telif kitap olarak edebiyat (135) eserle, eğitim ve yabancı dil öğretimi (63) ve dilbilim (60) çalışmalarının önünde yer almaktadır. Bu üç alanı, kültür (20), çeviri bilim (10) ve son olarak da iletişim (6) alanında yapılmış telif kitaplar takip etmektedir.

Telif eserlerin onar yıllık seyrine bakıldığında, özellikle son otuz yıl içinde, örneğin 80li yıllar (45), 90lı yıllar (107) ve 2000li yıllar (122), giderek artan bir ivme dikkat çekmektedir.

2.2. Kitap çevirisi

Edebiyat alanında kitap çevirisi 196 eserle Kültür (25) ve Çeviri Bilim (11) alanlarının oldukça önünde yer almaktadır. Telif kitap alanında olduğu gibi Kitap Çeviri alanında da son otuz yılda bir ivme görülmektedir, 80li yıllarda Kitap Çevirisi sayısı 50 iken, bu oran 90li yıllarda 83 2000li yıllarda 98 olmuştur.

Tablo 4. Konu Alanlarına göre Almanca Bölümlerinde yapılan Kitap Çevirilerinin Dağılımı

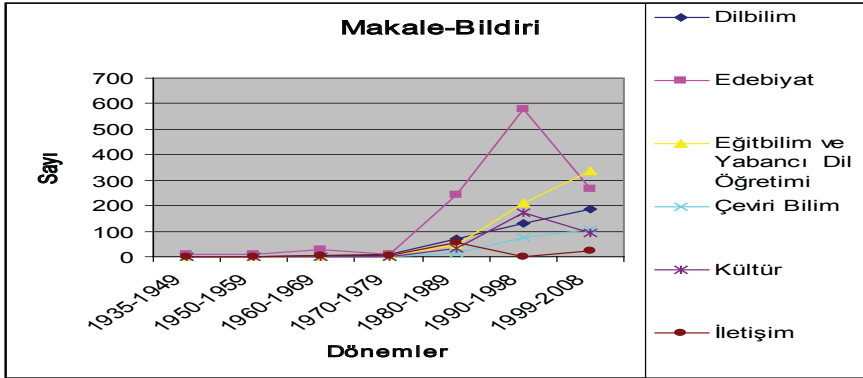
	Dilbilim	Edebiyat	Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi	Çeviri Bilim	Kültür	İletişim	Toplam
1935-1949	0	5	0	0	0	0	5
1950-1959	0	7	0	0	0	1	8
1960-1969	0	3	0	0	0	0	3
1970-1979	0	2	0	0	0	0	2
1980-1989	2	43	0	0	2	3	50
1990-1998	4	64	0	4	9	2	83
1999-2008	0	72	4	7	14	1	98
Toplam	6	196	4	11	25	7	249

2.3. Makale - Bildiri

Makale-bildiri türünde yapılan bilimsel çalışmalar Edebiyat alanında 1142 çalışma ile başı çekmektedir; bunu 596 yayımla Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi ve 400 çalışmayla Dilbilim takip etmektedir. Diğer alanlar sırasıyla Kültür (302) ve Çeviri Bilim (199) ve İletişim'dir (89).

Makale-bildiri olarak ortaya çıkan bilimsel çalışmalar 80li yıllarda (461) ve 90lı yıllarda (1167) artış gösterirken, 2000li yıllarda bu artış gerileyip 1011 çalışma olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Konu Alanlarına göre Almanca Bölümlerindeki Makale ve Bildirilerinin Dağılımı

	Dilbilim	Edebiyat	Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi	Çeviri Bilim	Kültür	İletişim	Toplam
1935-1949	1	8	0	0	0	0	9
1950-1959	1	11	0	0	0	0	12
1960-1969	6	27	0	0	0	4	37
1970-1979	8	9	5	1	2	6	31
1980-1989	68	241	47	16	33	56	461
1990-1998	129	580	208	76	174	0	1167
1999-2008	187	266	336	106	93	23	1011
Toplam	400	1142	596	199	302	89	2728

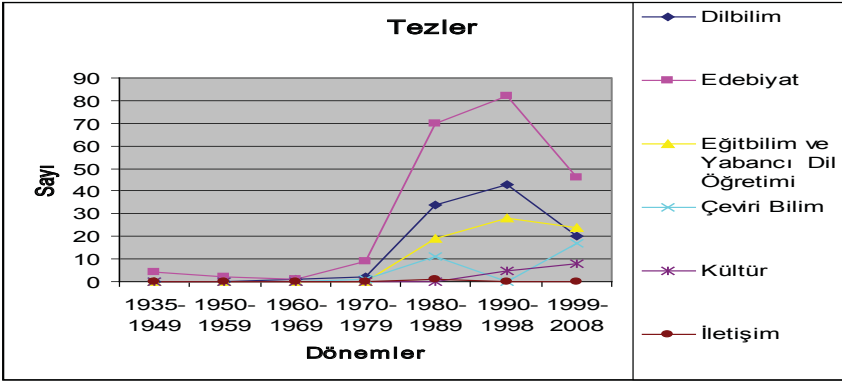
2.4. Tez

Tezler konusunda bilimsel üretkenlikte aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

Edebiyat konusunda yapılan tezlerin (214 tez) Dilbilim (100 tez), Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi (71 tez) konularında yapılan tezlerin oldukça önünde olduğu açıkça görülmektedir. Çeviri Bilim (29 tez), Kültür (13 tez) ve İletişim (1) alanlarında yapılan tezlerin daha az olduğu gözlemlenmektedir.

Genel olarak tez çalışmalarına bakıldığında 80'li ve 90'lı yıllarda arttığı görülen üretkenliğin, (1980-1990 arasında 135 tez; 1990-1998 arası 158 tez) 1998-2008 arası (115 tez) düştüğü görülmektedir.

Tablo 6. Konu Alanlarına göre Almanca Bölümlerindeki Tez Çalışmalarının Dağılımı

	Dilbilim	Edebiyat	Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi	Çeviri Bilim	Kültür	İletişim	Toplam
1935-1949	0	4	0	0	0	0	4
1950-1959	0	2	0	0	0	0	2
1960-1969	1	1	0	0	0	0	2
1970-1979	2	9	0	1	0	0	12
1980-1989	34	70	19	11	0	1	135
1990-1998	43	82	28	0	5	0	158
1999-2008	20	46	24	17	8	0	115
Toplam	100	214	71	29	13	1	428

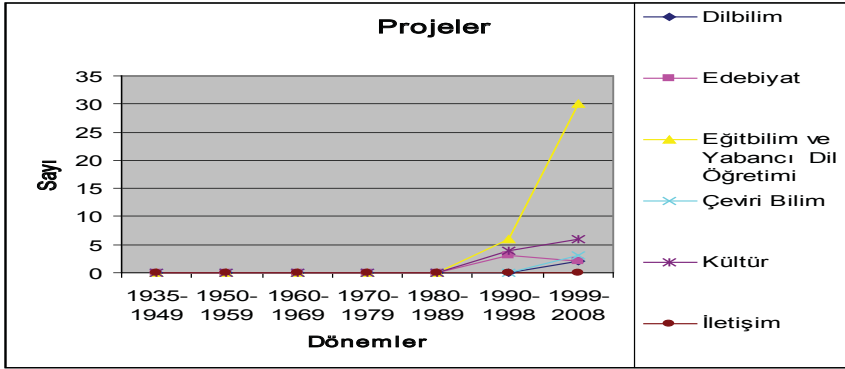
2.5. PROJE

Üniversitelerimizde yapılan proje çalışmalarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

En üretken proje konusu alanı olarak 36 projeye Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi gelmektedir. Proje üretimin düşük olduğu alanlar Çeviri Bilim (3), Dilbilim (2) ve İletişim (0) alanlarıdır.

Grafik ve tabloya bakıldığında proje çalışmalarının ancak 90lı yıllardan sonra başladığı dikkat çekmektedir. 90lı yıllarda 13 projeyi 2000li yıllarda 43 proje takip etmektedir. Proje alanındaki kurumsallaşmaların son dönemde artmasında (BAPKO, AB-projeleri) etkili olmuştur.

Tablo 7. Konu Alanlarına göre Almanca Bölümlerindeki Proje Çalışmalarının Dağılımı

	Dilbilim	Edebiyat	Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi	Çeviri Bilim	Kültür	İletişim	Toplam
1935-1949	0	0	0	0	0	0	0
1950-1959	0	0	0	0	0	0	0
1960-1969	0	0	0	0	0	0	0
1970-1979	0	0	0	0	0	0	0
1980-1989	0	0	0	0	0	0	0
1990-1998	0	3	6	0	4	0	13
1999-2008	2	2	30	3	6	0	43
Toplam	2	5	36	3	10	0	56

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Almanca Bölümlerinde ortaya çıkan çalışma sonuçlarını iki açıdan özetlemek mümkündür:

1) Bilimsel çalışmaların metin türlerine göre on yıllık dönemler halinde dağılımı (bkz. T8.)

2) Bilimsel çalışmaların konu alanları ve metin türlerine göre sayısal dağılımı (bkz. T9.)

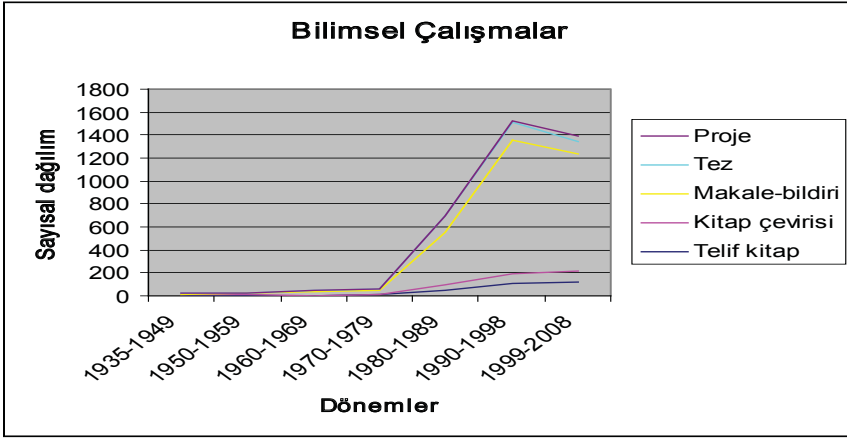
T8.'in sonuçlarına göz attığımızda, üniversitemizde Almanca Öğretmenliği (AÖ), Alman Dili Edebiyatı (ADE) ve Almanca Mütercim-Tercümanlık (AMT) bölümlerinin 1935-2008 yılları arasında bilimsel hayatımıza kattığı toplam yayın sayısı 3755'dir.

Türkiye'deki üniversitelerin Almanca Bölümleri'ndeki bilimsel üretkenlik on yıllık dönemler halinde incelendiğinde, özellikle son üç on yıllık dönemde - 1980-2008

arası- büyük bir faaliyet göze çarpmaktadır. 80li yıllarda gerçekleşen bilimsel çalışmaların toplam dağılımı 70li yıllardaki ile karşılaştırıldığında, bu rakamın 57 den 691 e, yaklaşık on katından fazlasına çıktığı anlaşılmaktadır.

1990-1998 yılları arasında ise çalışmaların bütünü 1528 rakamına ulaşmaktadır. Bu aynı zamanda bir rekordur, çünkü 1998-2008 döneminde bile toplam çalışma sayısı ancak 1389 çalışıma ile sınırlı kalmaktadır.

Tablo 8. 1935-2008 arası On yıllık Dönemlere göre Almanca Bölümlerinde Bilimsel Çalışmaların Metin Türlerine Göre Dağılımı

	Telif kitap	Kitap çevirisi	Makale-bildiri	Tez	Proje	Toplam
1935-1949	3	5	9	4	0	21
1950-1959	3	8	12	2	0	25
1960-1969	2	3	37	2	0	44
1970-1979	12	2	31	12	0	57
1980-1989	45	50	461	135	0	691
1990-1998	107	83	1167	158	13	1528
1999-2008	122	98	1011	115	43	1389
Toplam	294	249	2728	428	56	3755

Metin türlerine göre yukarıdaki tablonun dağılımı şöyle gerçekleşmektedir:

İlk sırada toplam 2728 makale/bildiri yer almaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalar 1980 yılından beri büyük artış göstermektedir. 1990 yılından sonra bir önceki döneme kıyasla üç katlık bir artış söz konusu olmaktadır.

İkinci sırada yer alan tezleri (428), üçüncü sırada telif kitaplar (294) takip etmekte, daha sonra ise kitap çevirisi (249) ve proje (56) gelmektedir.

Tablo 9. Bilimsel Çalışmaların Konu Alanı ve Metin Türüne göre Sayısal Dağılımı

	Telif Kitap	Kitap çevirisi	Makale-Bildiri	Tezler	Projeler	Toplam
Edebiyat	135	196	1142	214	5	1692
Eğitbilim ve Yabancı Dil Öğretimi	63	4	596	71	36	770
Dilbilim	60	6	400	100	2	568
Kültür	20	25	302	13	10	370
Çeviri Bilim	10	11	199	29	3	252
İletişim	6	7	89	1	0	103
Toplam	294	249	2728	428	56	3755

Konu alanlarına göre sayısal toplam dağılımına bakıldığında bilimsel çalışmaların edebiyat alanında çok yoğun olduğu göze çarpmaktadır. Edebiyat alanını Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi ve Dilbilim alanları takip etmektedir. Metin türlerine bakıldığında ise bilimsel üretkenliğin makale-bildiri alanında yoğunlaştığı açıkça görülmektedir. Bu metin türünü tezler ve telif kitaplar takip etmektedir.

YÖK tarafından getirilen yükseltme kriterleri bilimsel çalışmaların sayısından önemli artışlara sebep olmuş olabilir. Akademisyenlerin akademik unvanlara ulaşabilmeleri için telif ve çeviri kitap, makale, bildiri, tez, proje gibi alanlarda yayın yapmaları gerekmektedir. Bu yayınlar YÖK'ün yükseltme kriterlerine göre puana dönüşmektedir. Yayın sayısının yüksek olmasının sebeplerinden biri de ulusal ve uluslar arası sempozyumların sıklığı ve akademisyenlerin burada yayın için platform bulmalarıdır.

Metin türlerinin onar yıllık sayısal değerlerinin iniş ve çıkışlarıyla ilgili aşağıdaki noktalar düşünülebilir: Metin türleri arasında sayısal olarak en çok öne çıkan makale-bildirilerde, son iki dönemdeki seyrine bakıldığında bir azalma söz konusudur. Makale üretkenliğinde son on yıldaki düşüş sebepleri arasında yükseltme kriterlerindeki endeksli dergi şartının aranması olabilir. Akademisyenler ulusal dergilerde veya bildiri kitapçıklarında yayın yapmak yerine endeksli dergilerde yayın yapması tercih etmekte ve endeksli dergide yayın yapma süreci uzun olmaktadır. Endeksli dergilerdeki makalelere daha fazla özenildiği gözden kaçmayan bir gerçektir.

Telif kitap, yayın sayısı itibarıyla genel olarak az tercih edilen bir metin türü olmakla beraber son iki onar yıllık dönemde önemli artış göstermektedir. Bunun başlıca sebepleri arasında kitap yazmanın uzun ve zahmetli bir süreç olması görülebilir. Ama asıl nedenin doçentlikle ilgili yükseltme kriterlerinde telif kitabının Alman Dili ve Edebiyatı için şart olarak konması olduğu düşünülebilir. Almanca öğretmenliklerinde böyle bir şart olmamasına rağmen telif kitabın gerekli olduğu düşüncesi sıkça dile getirilmektedir.

Tezlerdeki son on yıllık düşüşün sebepleri arasında Yüksek Lisans ve Doktora Programlarının çok sık açılmaması gösterilebilir. Diğer olası bir sebep ise tez yönetmenin uzun ve zor bir süreç olması nedeniyle öğretim üyelerinin kendi akademik kariyerleri ile ilgili çalışmalara ağırlık verme isteği olabilir. Telif kitap ve kitap çevirilerinde görülen son iki dönemdeki artış bu görüşü destekler niteliktedir.

Tüm metin türleri arasında proje sayısının düşük olduğu göze çarpmaktadır. Elimizdeki verilere göre 1990'a kadar hiçbir proje kaydı görünmemektedir. Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi alanlarının ağırlıklı olduğu projeler 1990 sonrası artmaya başlamış, 1999-2008'lik dönemde ise sıçrama yapmıştır (bkz. T8.). Yurtiçinde Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) adı altında projelerin üniversiteler tarafından desteklenmesi kuşkusuz proje sayısının artması için bir neden olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği'ndeki üniversitelerle ortaklıklar kuran Türk üniversitelerinin, ortak Avrupa projelerine katılmaları proje sayısını arttırmıştır.

5. ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada üniversitelerdeki almanca bölümlerinde yapılan yayınlar ana başlıklar konu başlıkları halinde istatistiksel sayısal değerler halinde gösterilmiştir. Örneğin, Dilbilim, Yabancı Dil Öğretimi, Edebiyat vs., alanlarında neler yapıldığı ise ayrı bir inceleme konusu olabilir.

Her ne kadar alanımızdaki tezlere PDF dosyası olarak YÖK dokümantasyon merkezi üzerinden ulaşmak artık çok olağan bir durum haline gelse de, diğer metin türlerine ulaşmak zordur. Bu veri bankasının işlerlik kazanabilmesi için her üniversiteden bir temsilcinin seçilip, bu temsilcilerin kendi üniversitelerindeki almanca bölümlerinin yayınlarını PDF dosyası olarak veri bankasına girişini sağlamaktır. Böylece kendi içimizdeki konuyla ilgili akademisyenler, başlık dışında ayrıca çalışmanın içeriklerini de göreceklerinden yapılan akademik çalışmaları kullanma ve okuma oranı ve dolayısıyla işlevselliği artacaktır.

KAYNAKLAR

- Allischewski, H. (1986) *Bibliographienkunde: ein Lehrbuch mit Beschreibungen von mehr als 300 Druckschriftverzeichnissen und allgemeinen Nachschlagewerken.*- 2. Aufl., neubearb. u. erw.- Wiesbaden: Reichert.
- Acaroğlu, M. T. (2003) *Batı 'da ve Türkiye 'de Kaynakça Tarihi.* İstanbul: İletişim Yayınları.
- Domay, F. (1987) *Bibliographie der nationalen Bibliographien = Bibliographie mondiale des bibliographies nationales.*- Stuttgart: Hiersemann.
- Erkman-Akerson, F.(1992/93) *Ein Verzeichnis der Arbeiten, die bis 1990 an den Germanistischen Seminaren der türkischen Universitäten entstanden sind.* In: Diyalog 1/2, Alman Kültür Merkezi, Ankara.
- Handbuch der Bibliographischen Nachschlagewerke (1984). Band 1 Allgemeine Nachschlagewerke.- 6. erw., völlig neuberab. Aufl. Totok-Weitzel. Hrsg. Von Hans-Jürgen und Dagmar Kernchen – Frankfurt am Main: Klostermann.
- Handbuch der Bibliographie (1999). Georg Schneider; Friedrich Nestler. Begr. Von Georg Schneider. Völlig neuberab. Von Friedrich Nestler.- 6., völlig neubearb. Aufl.- Stuttgart: Hiersemann,.
- Karakuş, M. (1995) *Der Beitrag der türkischen Germanistik zum interkulturellen Dialog.* In: Tagungsbeiträge des Germanistiksymposiums, Eskişehir, S. 23-74.
- Kasapoğlu, Berrin (1993) *Die Erfassung und Auswertung der literarischen Arbeiten, die in den Jahren 1980-1993 an den germanistischen Seminaren der türkischen Universitäten entstanden sind.* Vortrag auf dem Germanistenkongress in İzmir.
- Yıldız, C., Erkman, F. (1999) *Türkiye 'de Almanca Bölümlerinde Yapılan Çalışmaların Bibliyografyası (Alman Dili ve Edebiyatı, Alman Dili ve Eğitimi ve Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümlerinde Yapılan Çalışmalar).* Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Yıldız, C. (2000) *Gesamtbibliographie der Arbeiten, die in den deutschsprachigen Abteilungen (Germanistik, Abteilung für Deutschlehrerausbildung, Abteilung für Übersetzer- und Dolmetscherausbildung) der türkischen Universitäten entstanden sind.* In: <http://aef.marmara.edu.tr/almanca/index.html>
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (erişim tarihi: 22.07.2011)

EKLER

EK 1.

Konu alanları ve Kodları

Kaynakça, altı ayrı konu başlığından meydana gelmektedir. Bu altı ana başlık ve bunlara ait alt başlıklar aşağıda gösterilmektedir:*

1. Dilbilim

1.0 Genel

1 A Dil Felsefesi, Dil Tarihi, Dil Siyaseti

1 B Gramer: (Almanca, Türkçe, Karşılaştırma, Sözcükbilim, Sesbilim Biçimbilim, Söz Dizim...)

1 C Gösterge ve Metin: Anlambilim, Toplum Dilbilim, Metin Dilbilim, Edim Bilim, Ruh Dilbilim, Göstergebilim...

2. Edebiyat

2.0 Genel

2 A Alman Edebiyatı, Edebiyat Bilim (Genel sorunlar – Yöntem)

2 B Karşılaştırmalı Edebiyat, Almanca konuşulan ülkelerdeki Türklerin Edebiyatı, Türk Edebiyatı...

3. Eğitim ve Yabancı Dil Öğretimi

3.0 Genel

3 A Türkiye’de Yabancı Dil (Almanca) Öğretimi, Genel Yöntem Sorunları, Edebiyat Uyarlamaları...

3 B Yurtdışındaki Türklerin (Almanca konuşulan ülkelerde) Eğitim ve Dil Sorunları

3 C Yurtdışından dönen çocukların eğitim sorunları

4. Çeviri Bilim

4.0 Genel

* Erkman/Yıldız 1999:2 ile karşılaştırınız.

5. Kùltür

5.0 Kùltürlerarası İlişkiler

6. İletişim

6.0 Gösteri sanatları (Sinema, Tiyatro ...), Görsel Sanatlar, Reklam

EK 2.

Metin türleri

Telif kitap

Kitap çevirisi

Makale-bildiri,

Tez

Proje

EK3.

ÜNİVERSİTE VE Bölüm Kodları

E:	Eğitim Fakùltesi
D:	Edebiyat Fakùltesi
F:	Fen-Edebiyat Fakùltesi
Y:	Yabancı Diller Yüksek Okulu
ö:	Öğretmenlik Bölümü
f:	Filoloji Bölümü
m:	Mütercim-Tercümanlık Bölümü

<u>Kod</u>	<u>Üniversite/Fakülte/Bölüm Adı</u>
Ad-Eö	Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Adn-Ff	Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
An-Df	Ankara Üniversitesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ata-Eö	Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Ata-Ff	Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Çu-Eö	Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Cu-Ff	Cumhuriyet Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Fı-Ff	Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Di-Eö	Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Do-Eö	Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Eg-Df	Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ga-Eö	Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Ha-Eö	Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Ha-Df	Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
İs-Eö	İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
İs-Df	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
İs-Dm	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana bilim Dalı
Ka-Ff	Kafkas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ma-Eö	Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
Ma-Ff	Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü

- Ma-Ym Marmara Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Me-Ff Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Me-Fm Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çeviri Bölümü
- Mu-Ff Muğla Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
- On-Eö On dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Os-Eö On sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Od-Eö Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Sa-Ff Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Sa-Fm Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Se-Eö Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Se-Ff Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Tr-Eö Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Ul-Eö Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Almanca Öğretmenliği Bölümü
- Yü-Ff Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyat Bölümü